

KADER PASSEND WONEN IN DE BUURT

Inhoudsopgave

1	AANLEIDING	3
2	DOELSTELLING	3
3	AANPAK LANGS DRIE LIJNEN.....	4
3.1	Ontsluiten van basisinformatie	4
3.1.1	Planning en middelen	6
3.2	Ondersteunen regio's.....	6
3.2.1	Regio Parkstad	6
3.2.2	Planning en middelen	7
3.3	Inspirerende initiatieven benutten als vliegwielen	7
3.3.1	Planning en middelen	8

1 AANLEIDING

De zorg voor een goede leefomgeving voor alle Limburgers, is een van de uitgangspunten geweest voor zowel de Sociale Agenda Limburg 2025 als de Agenda Limburgse Woningmarkt. Door de grote veranderingen in het sociaal domein, is het niet voor iedereen vanzelfsprekend dat hij/zij tijdig een passende woning kan betrekken, die past bij zijn of haar levensomstandigheden. Dit geldt met name voor de Limburgers die onvoldoende regie hebben over het eigen leven om geheel zelfstandig te kunnen wonen in een reguliere woning. We hebben het meer specifiek over kwetsbare inwoners met een dusdanig complexe, meervoudige ondersteuningsbehoefte, dat het maken van een afsprakenkader met woningcorporaties niet volstaat. Zij dreigen nu tussen wal en schip te vallen. Daarbij kan worden gedacht aan:

- verwarde personen die niet geïndiceerd zijn voor beschermd wonen;
- jongeren met meervoudige problemen die vanwege hun leeftijd niet meer binnen de jeugdzorg vallen;
- mensen met een ernstige verstandelijke beperking;
- alleenstaande vrouwen met kinderen in de crisisopvang;
- kwetsbare ouderen die voorheen een indicatie kregen voor verblijf in een zorgcentrum.

Voor hen is woonruimte alleen niet genoeg. Passend wonen is voor deze kwetsbare inwoners woonruimte inclusief ondersteuning en de mogelijkheid tot het opbouwen van een netwerk.

Door de beperking van intramurale zorg voor ouderen, verstandelijk beperkten en psychiatrische cliënten zal steeds vaker de vraag rijzen op welke manier wijken en dorpen uitgerust kunnen worden om kwetsbare burgers te ondersteunen. Gemeenten hebben – in het kader van de Wet maatschappelijke ondersteuning – een regisseursrol voor een goede afstemming tussen partijen voor de realisatie van voorzieningen die nodig zijn om deze groepen zelfstandig te laten wonen. Dit Kader Passend wonen in de buurt schetst in grote lijnen op welke wijze wij gemeenten willen ondersteunen bij deze taak.

2 DOELSTELLING

De centrale vraag de komende tijd zal zijn: hoe kunnen woningcorporaties, zorgorganisaties en gemeenten met de beperkte middelen, zorgen voor sociale netwerken die de autonomie, zelfredzaamheid en kwaliteit van wijk en buurt kunnen versterken, zodanig dat ook voor de meest kwetsbare Limburgers passend wonen mogelijk wordt?

Onze inzet ten behoeve van passend wonen in de buurt, heeft als doel een versnelling aan te brengen in de ontwikkeling van passend wonen voor de meest kwetsbare Limburgers. We kiezen bewust voor een doelgroepen benadering, omdat de mensen die onvoldoende regie hebben over het eigen leven om geheel zelfstandig te wonen, nu vaak niet passend wonen, waardoor het risico aanwezig is dat zij zichzelf of anderen schade berokkenen.

Het versterken van de positieve gezondheid en participatie van deze kwetsbare mensen, door zelfstandig wonen op een passende manier mogelijk te maken, past bij de doelen van de Sociale Agenda Limburg 2025. Binnen de vastgestelde actielijnen, zijn echter onvoldoende aanknopingspunten om een versnelling mogelijk te maken op het gebied van passend wonen. Ook vindt het passend wonen in de buurt voor de doelgroepen die voorheen wel een indicatie kregen voor intramurale zorg, onvoldoende plek in de actielijnen van de Agenda Limburgse Woningmarkt. Daarin wordt wel het aspect “wonen met zorg” (met name in actielijn 4) meegenomen, maar wordt primair ingestoken op de wooncomponent waarbij comfort en veiligheid belangrijke aspecten zijn. Dit is passend voor mensen met een zorgbehoefte die zelf regie over hun eigen leven kunnen voeren. Voor de doelgroepen waar dit kader over gaat, mensen met (tijdelijk) verminderd eigen regie, ligt de focus niet primair op de wooncomponent. Bij passend wonen gaat het naast een woonruimte om het netwerk in de buurt, om ondersteuningsmogelijkheden voor deze kwetsbare mensen en veiligheid voor henzelf en de omgeving. Voor deze mensen is het noodzakelijk dat ze vertrouwde ondersteuning hebben waar ze ten alle tijden op terug kunnen vallen. Dit kan professionele ondersteuning zijn, bijvoorbeeld in de vorm van een buurtcoach, informele ondersteuning vanuit het eigen netwerk of door vrijwilligers (denk aan maatjesprojecten). Vaak zal het een combinatie van beiden betreffen. Met de primaire focus op zorg en ondersteuning, is passend wonen in de buurt complementair aan “wonen met zorg”.

Sinds de decentralisaties in het sociaal domein, ligt de verantwoordelijkheid voor wonen en zorg, in combinatie met welzijn, leefbaarheid en ontmoeting, vooral bij de gemeente. Kwetsbare mensen wonen langer zelfstandig en zij moeten hun zorg/ondersteuning en de woning apart regelen. De Woningwet, die per 1 juli 2015 gewijzigd is, versterkt deze beweging. Hierin is geregeld dat gemeenten, woningcorporaties en huurdersorganisaties prestatieafspraken met elkaar kunnen maken, onder andere over wonen en zorg.

3 AANPAK LANGS DRIE LIJNEN

Er zijn veel betrokken partners die samen het passend wonen mogelijk kunnen en moeten maken. Daarbij is het van belang rekening te houden met de veranderende samenstelling van de Limburgse bevolking en de krimp. We spelen graag in op initiatieven van inwoners zelf, omdat die uitgaan van de leefwereld en behoeften van henzelf dan wel hun naasten. Tegelijkertijd willen we rekening houden met de totale complexe opgave die gemeenten en regio's hebben in de veranderende markt van wonen, welzijn en zorg. We kiezen daarom voor een aanpak langs drie lijnen:

3.1 Ontsluiten van basisinformatie

De eerste lijn faciliteert het proces van de transitie van wonen, welzijn en zorg dat gemeenten / regio's met hun maatschappelijke partners doorlopen. Zij geven aan behoefte te hebben aan cijfermatig inzicht. Daarbij gaat het om gegevens die inzicht geven in:

- welke groepen mensen met beperkingen wonen er in de verschillende wijken;
- welke condities, in termen van woning, wijkomgeving en ondersteunende dienstverlening zijn voor de diverse doelgroepen van belang om zelfstandig te kunnen wonen in een buurt.

Veel gemeenten willen een integraal, gebiedsgericht plan maken, maar missen een instrument dat inzichtelijk maakt welke groepen in een gebied wonen en wat voor deze groepen van belang is om zelfstandig te kunnen wonen. Er zijn in Nederland veel cijfers in omloop over de behoefte aan wonen met zorg en welzijn nu en in de toekomst. Gemeenten geven aan dat de veelheid aan cijfers en modellen ten koste gaat van de overzichtelijkheid. Ook ontbreekt het aan een helder begrippenkader, wordt vaak gefocust op een specifieke groep (waardoor het overzicht ontbreekt) en wordt niet zelden direct de oplossing voorgeschreven (terwijl die per situatie kan verschillen).

Er zijn vele onderzoeken gedaan en de resultaten hiervan zouden gebundeld en geanalyseerd moeten worden om te komen tot bruikbare data. Waar nodig kan ook verdiepingsonderzoek worden uitgevoerd. De basisinformatie is nodig om passende oplossingen (regionaal en lokaal maatwerk) te realiseren voor verschillende kwetsbare doelgroepen, zonder dat nieuwe woonvormen weer ongewenste consequenties elders (bijvoorbeeld nieuwe leegstand) tot gevolg hebben. Of dat nieuwe woonvormen niet aansluiten bij benodigde dan wel bestaande voorzieningen in de buurt van deze woonvormen.

Om het ontsluiten van basisinformatie mogelijk te maken, zullen we alle gemeenten in Limburg die dit wensen, ondersteunen bij het door ontwikkelen van MapGallery. We sluiten daarmee aan bij de initiatieven die Roerdalen, Parkstad en Maastricht-Heuvelland al eerder genomen hebben, in hun zoektocht naar het verkrijgen van inzicht in de opgave waar ze voor staan op het gebied van wonen, welzijn en zorg.

MapGallery is een tool die gevuld wordt met beschikbare gegevens van onder andere CBS, E'til, de gemeenten, woningcorporaties en zorgaanbieders. We gaan dus geen nieuwe onderzoeken doen, maar faciliteren het combineren en analyseren van bestaande gegevens in één systeem dat op buurtniveau inzicht geeft in de opgave waar gemeenten voor staan op het gebied van wonen, welzijn en zorg, nu en in de toekomst. We verrijken de gegevens in MapGallery met de in opdracht van het ministerie van Binnenlandse Zaken ontwikkelde WoonZorgWijzer. Daarmee brengen we de omvang en samenstelling van groepen mensen in een gebied in beeld:

- met vergelijkbare beperkingen/mogelijkheden (beperkingen- of redzaamheidsprofielen);
- en daarmee samenhangende condities om 'thuis' te kunnen (blijven) wonen;
- op een laag schaalniveau;
- nu en met het oog op de toekomst.

Bovendien krijgen gemeenten inzicht in de bestaande voor zorg geschikte woonvoorraad en de leemten die er op dat gebied zijn.

Elke gemeente die dat wenst kan aansluiten bij MapGallery. Doordat gemeenten zelf hun behoeften aan informatie kunnen aangeven, kan MapGallery op maat van de gemeente/regio worden ingericht. Gegevens worden op provinciaal niveau bovendien vergelijkbaar, omdat de bronnen van de data grotendeels dezelfde zijn. In overleg met de regio's stellen we een werkgroep samen met zowel beleidsmakers "wonen" als beleidsmakers "sociaal domein" waarmee MapGallery doorontwikkeld wordt. Dat doen we om te verzekeren dat de informatie die ontsloten wordt op maat is van elke regio, past bij de behoefte van elke regio en tegelijkertijd vergelijkbare gegevens oplevert voor de hele provincie.

3.1.1 Planning en middelen

Wat	Rol provincie	Wanneer	Middelen
Start provinciale werkgroep t.b.v. doorontwikkeling MapGallery	Facilitator	Q1	
Ontsluiten basisinformatie wonen met zorg, welzijn en participatie (inclusief passend wonen)	Facilitator en financier	Q2	€ 100.000
Operationeel systeem voor alle Limburgse gemeenten/regio's	Facilitator en financier	Q3	€ 100.000

3.2 Ondersteunen regio's

Met de tweede lijn willen we de regio's in Limburg actief ondersteunen bij de integrale aanpak voor wonen, welzijn en zorg, met name daar waar het gaat om het realiseren van passend wonen voor kwetsbare doelgroepen. We zitten met de verschillende regio's aan tafel over de regionale structuurvisies Wonen. Vanuit die natuurlijke setting zullen we onze kennis inbrengen over de huisvesting voor kwetsbare doelgroepen, het verbinden van wonen, welzijn en zorg en de ervaringen delen die andere regio's opgedaan hebben bij het realiseren van passend wonen.

De wijze van samenwerking tussen de verschillende maatschappelijke partners kan per regio verschillen. Op basis van de behoeften in de regio's faciliteren we de samenwerkende partijen rondom passend wonen. Waar nodig zullen we bestaande processen in de verschillende regio's versterken door in te zetten op betrokkenheid van het Zorgkantoor en de zorgverzekeraars of bijvoorbeeld experimenteerruimte vanuit Den Haag. Dit laatste doen we uitsluitend op verzoek van gemeenten en regio's wanneer ruimte buiten de bestaande kaders nodig is om het passend wonen voor kwetsbare doelgroepen mogelijk te maken.

3.2.1 Regio Parkstad

De regio Parkstad is de eerste regio waar de partners integraal samenwerken op het gebied van wonen met zorg. We stellen daarom voor om als samenwerkingspartner van deze regio, daar waar nodig en gewenst het proces mede te ondersteunen. We treden daarbij uiteraard niet in de verantwoordelijkheden van onze partners, maar voegen onze kennis toe en faciliteren het proces. Onze inzet is dan onderdeel van de inzet van meerdere betrokken partijen, waarbij regionale partners de leidende rol oppakken.

We vinden het belangrijk dat de kennis van nu direct gedeeld wordt met andere regio's en dat ervaringen in de toekomst een versnelde uitrol in de provincie mogelijk maken. In samenwerking met de partners in de Regio Parkstad zullen we kennisbijeenkomsten in de regio's organiseren. Hier worden ook aansprekende voorbeeldprojecten gedeeld.

3.2.2 Planning en middelen

Wat	Rol provincie	Wanneer	Middelen
Betrekken Zorgkantoor en zorgverzekeraars bij regionale ontwikkelingen	Lobby, verbinden	Q2-Q3 2017	
Kennisbijeenkomsten in de regio's	Kennis delen, verbinden, facilitator	Q3-Q4 2017	€ 50.000
Verspreiden ervaringen en goede voorbeelden uit de praktijk	Communicatie, verbinden	Q4 2017 Q4 2018	€ 50.000

3.3 Inspirerende initiatieven benutten als vliegwiel

De derde lijn is bedoeld als inspiratie en vliegwiel. We willen graag innovatieve, kleinschalige initiatieven ondersteunen, wanneer zij passend wonen voor de eerder genoemde kwetsbare doelgroepen mogelijk maken en wanneer zij met hun initiatief een duidelijke meerwaarde hebben voor de wijk waarin zij een functie gaan vervullen in het versterken van participatie en ontmoeting voor buurtbewoners uit de genoemde kwetsbare doelgroepen.

Om deze korte termijn voorbeelden mogelijk te maken, stellen we voor de periode 2017 en 2018 € 2,2 miljoen beschikbaar voor eenmalige subsidies in de vorm van een vaste bijdrage. Dat kan zijn een eenmalige bijdrage voor de planontwikkelingsfase en/of een eenmalige bijdrage voor de realisatie van de plannen.

Om uitvoering te geven aan dit beleidskader is er ruimte om twintig goede ideeën een stap verder te helpen in de planvorming met een eenmalige bijdrage van € 10.000 en om tien uitgewerkte plannen te subsidiëren met een eenmalige bijdrage van € 200.000 elk. De voorwaarden zullen nader worden uitgewerkt in een subsidieregeling.

Naast voornoemde bijdrage, kunnen wij waar dit nodig is voor zakelijke initiatiefnemers ook garanties en leningen beschikbaar stellen voor de woononderdelen van de woon-zorg projecten. Hiervoor worden de initiatieven getoetst aan de bestaande beleidsregel Transitiefonds Limburgse Woningmarkt, die een looptijd heeft tot 1 januari 2020. Ondersteuning en de mogelijkheid tot het opbouwen van een netwerk vallen buiten de scope van de beleidsregel Transitiefonds Limburgse Woningmarkt. Binnen het Transitiefonds Limburgse Woningmarkt (compartiment 1B) zijn er overigens ook subsidiemogelijkheden voor fysieke woon-zorg projecten in het geval een garantie/lening (conform de beleidsregel Transitiefonds Limburgse Woningmarkt) niet het geëigende financieringsinstrument is.

3.3.1 Planning en middelen

Wat	Rol provincie	Wanneer	Middelen
Ondersteunen twintig innovatieve, kleinschalige initiatieven bij planontwikkeling	Financier	Q1 2017 t/m Q4 2018	€ 200.000
Ondersteunen innovatieve, kleinschalige initiatieven bij realisatie plannen	Financier	Q1 2017 t/m Q4 2018	€ 2.000.000 (minimaal € 50.000,00 en maximaal € 200.000,00 per project)